

DERS DENETİMİ VE DENETMENLERE İLİŞKİN İNGİLİZCE ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ: KKTC ÖRNEĞİ

Mehmet GÜNEYLİ

Uzman,

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı

e-posta: mehmetguneyli@yahoo.com

ORCID: 0000-0003-3577-3081

Nazım KAŞOT

Doç. Dr.,

KKTC Turizm ve Çevre Bakanlığı, Akdeniz Karpaz Üniversitesi

e-posta: nazimkasot@gmail.com

ORCID: 0000-0003-4848-7199

ÖZ

Bu çalışmanın konusu genel çerçevede Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde İngilizce öğretimi ele alıp değerlendirmektir. Söz konusu değerlendirme, İngilizce öğretmenlerinin ders denetimi ve denetmenlerle ilgili görüşleri betimlenerek gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla İngilizce öğretime, denetim konusu temelinde yaklaşım değerlendirme yapmak amaçlanmıştır. Araştırmanın problem cümlesi, "KKTC'de görev yapan İngilizce öğretmenlerinin ders denetimi ve denetmenlere ilişkin görüşleri nelerdir?" şeklinde belirlenmiştir. Bu tezde nitel araştırma yaklaşımı temel alınmıştır. Çalışmada durum çalışması modeli temel alınmıştır. Amaçlı örnekleme alt türlerinden ikisi, maksimum çeşitlilik ve kolay ulaşılabilir durum örnekleme temelinde araştırmanın katılımcıları belirlenmiştir. Buna göre araştırmacının katılımcıları KKTC Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 6 ilçede ortaöğretim kademesinde görev yapan 23 İngilizce öğretmenidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüş formu kullanılmış ve veriler içerik analizi ile elde edilmiştir. Bu araştırmanın en dikkat çeken sonucu İngilizce öğretmenlerinin ders denetimine yönelik görüşlerinin bariz bir şekilde olumsuz olmasıdır. Olumsuz görüşler arasında denetimin hiç yapılmaması, denetmen yeterliğinden kaynaklı sorunlar olması, sadece adaylık döneminde denetim yapılması ve denetimin kötü bir şeymiş gibi algılanması KKTC'deki durumun ne kadar olumsuz olduğunu göstermektedir. Denetmenlerin İngilizce öğretmenlerinin en çok mesleki becerilerini denetledikleri ortaya çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: denetim, denetmen, ingilizce eğitimi, ingilizce öğretmenleri, kıbrıs,

VIEWS OF ENGLISH TEACHERS ON SCHOOL ADMINISTRATION AND SUPERVISION ISSUES: TRNC EXAMPLE

ABSTRACT

The The subject of this study is to consider and evaluate English language teaching in the Turkish Republic of Northern Cyprus in general. The evaluation was carried out by describing the opinions of English teachers about supervision and inspectors. Therefore, it was aimed to search and evaluate English language teaching on the basis of supervision issues. The problem sentence of the research was determined as "What are the opinions of English teachers working in the TRNC on supervision issues?" This thesis is based on qualitative research approach. The case study model was used in the study. The participants of the study were selected on the basis of two types of purposeful sampling, maximum diversity and convenient sampling. Accordingly, the participants of the researcher are 23 English teachers working at Ministry of Education's secondary education level in 6 districts of the TRNC. In the research, semi-structured interview form was used as the data collection tool and the data were analysed by content analysis. The most important result of this study is that English teachers' views on supervision are clearly negative. Among the negative opinions, the lack of supervision at all, the problems arising from the inspector's competence, the supervision only during the candidacy period and the perception that supervision is a bad thing shows how negative the situation in the TRNC is. It was also found that the inspectors mostly observe the professional skills of English teachers.

Keywords: supervision, english language teaching, english teachers, Cyprus

1. GİRİŞ

Bu çalışmanın konusu genel çerçevede Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde İngilizce öğretimini ele alıp değerlendirmektir. Söz konusu değerlendirme, İngilizce öğretmenlerinin ders denetimi ve denetmenlerle ilgili görüşleri betimlenerek gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla İngilizce öğretimine, denetim temelinde yaklaşım değerlendirme yapmak amaçlanmıştır.

Yıllardır hem Türkiye hem de KKTC'de yabancı dil eğitiminin niteliği tartışılmaktadır. Okulöncesi yıllardan itibaren uzun yıllar boyunca eğitim alan öğrencilerin yabancı dil bilgi ve becerilerinin yeterli düzeye ulaşmadığı, öğrencilerin günlük yaşamda iletişim kuracak, okuduklarını anlayabilecek ya da yazı yazabilecek seviyeye gelemedikleri bilinen bir gerçektir. Bu önemli sorunun giderilmesi sadece eğitim programları ya da İngilizce öğretmenlerinin gayretiyle çözümlenebilecek gibi değildir. KKTC'de yabancı dil eğitime, bu çalışma özelinde İngilizce öğretimine ilişkin ilerleme sağlayabilmek için yabancı dil eğitimi politikalarının gözden geçirilmesi gerekmektedir. Nitekim bu çalışmada İngilizce öğretimine eğitim yönetimi bakışı açısından ve denetimsel uygulamalar temelinde yaklaşım değerlendirme amaçlanmıştır.

KKTC'de son yıllarda yazılan raporlara bakıldığında yabancı dil eğitime ilişkin sorunların ayrıntılı bir şekilde yansıtıldığı görülmektedir. 2014 yılında gerçekleştirilen Milli Eğitim Şurasında Dil Eğitimi Komisyonunda, KKTC'de içinde bulunan sorunları aşmaya ve yabancı dil eğitiminin niteliğini artırmaya yönelik birtakım öneriler sunulmuştur. Bu öneriler dikkatle incelendiğinde yabancı dil eğitimindeki sorunların neler olduğu açıkça görülmektedir.

1. Sınıflardaki öğrenci sayısının fazlalığı,
2. Yabancı dil eğitimi gerçekleştirecek sınıfların donanım açısından yetersizliği ve öğretim materyallerinin eksikliği,
3. Okul kütüphanelerinde yabancı dil eğitimi destekleyecek kitap ve kaynakların olmayışı,
4. İlkokullarda İngilizce dersi veren öğretmenlerin bazılarının yeterli bilgi ve beceriye sahip olmamaları,
5. Meslek okullarında mesleki İngilizcenin öğretilmemesi,
6. Milli Eğitim Bakanlığında Yabancı Dil Eğitimi Merkezinin bulunmaması,
7. Yabancı dil öğretimine nüfuz eden geleneksel öğretim yaklaşımı ve ölçme-değerlendirme anlayışındaki sorun gibi belli başlı sorunların var olduğu görülmektedir.

Yukarıda belirtilen sorunlar değerlendirildiğinde merkezi teşkilatın (MEB'in) ve okul yönetimlerinin yabancı dil eğitiminin niteliğini artırma konusunda etkileri olduğu söylenmelidir. Bu noktadan hareketle bu çalışmada İngilizce dersini teftiş eden denetmenlere ilişkin görüşler ortaya çıkarılarak Milli Eğitim Bakanlığının yapması gerekenler değerlendirilmiş ve sorunlara ilişkin öneriler sunulmuştur.

KKTC Milli Eğitim Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen Vizyon 2030 Eğitim Stratejik Plan Çalıştayı Raporunda (2019), güçlü yönlerden biri olarak "Yabancı dil eğitime gereken önemin verilmesi" şeklinde bir ifade yer almaktadır. Bu ifade elbette önemlidir ancak uygulamalara bakıldığında yabancı dil eğitiminin sorunları gün yüzüne çıkmaktadır. Aynı raporda dikkat çeken diğer ifadeler ise, "çağdaş denetleme anlayışının olmaması", "okulların altyapısında sorunlar olması", "ezbere dayalı yarışmacı sistemin var olması", ve "geleneksel ölçme-değerlendirme uygulamalarında ısrarcı olunması" gibidir. Sözü edilen bu ifadeler, KKTC'de yabancı dil eğitimi sorunlarının nedenlerine ışık tutmaktadır.

Günümüzden 15 yıl önce KKTC Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Dairesi tarafından yazılmış olan Kıbrıs Türk Eğitim Sistemi adlı kitapçıkta (2005), İngilizce dil öğretiminin nihai hedefinin 12. sınıfı bitiren öğrencilerin dil seviyesinin Avrupa Dil Pasaportu temelinde B2 düzeyinde olması gerektiği belirtilmiştir. Buna ek olarak ikinci bir yabancı dilin öğrenilmesi

gerektiği de (Almanca veya Fransızca) vurgulanmıştır. Oysa bu hedefe, aradan 15 yıl geçmesine karşın ulaşıldığını söylemek mümkün değildir. Yalnızca yabancı dil ağırlıklı kolejlerde İngilizce eğitiminde başarı elde edildiği görülmektedir. Buna karşın düz liselerde, fen lisesinde, sanat ya da meslek liselerinde öğrencilerin dil seviyesinin B2 seviyesinin çok altında kaldığı yapılan merkezi sınavlarda görülmektedir. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) tarafından hazırlanan KKTC Milli Eğitim Bakanlığının Kurumsal ve Fonksiyonel Analizi raporunda da (2012), yapılması gereken belli başlı eğitim reformları içerisinde yabancı dil eğitiminin güçlendirilmesi ilk sıralarda yer almaktadır.

KKTC'deki güncel İngilizce Öğretim Programında (2018), giriş bölümünde şöyle denmektedir: Bu program yazılmadan önce, birinci ve ikinci kademe arasında (ilkokullar ve orta okullar arasında) KKTC Milli Eğitim Bakanlığı devlet okullarında İngilizce dil programı uyumlu ve tutarlı değildir. Özellikle, hedefler, yönergeler ve öğrenme çıktıları birbiriyle uyumlu değildir ve birbirini tamamlamamaktadır. Bu nedenle yeni yazılan İngilizce öğretim programında; öğrencilerin dil gelişimini, özerkliğini, dil yeterliğini, eleştirel düşünme, yaratıcılık, etkili iletişim kurma gibi ileriki okul yaşamında ve günlük yaşamında kullanabileceği becerileri geliştirmeye yönelik bir anlayış benimsenmiştir.

KKTC'de ortaöğretim düzeyinde salt İngilizce dersinin denetimi ve denetmenlere yönelik görüşlerinin ele alındığı bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Hişmanoğlu ve Hişmanoğlu'nun çalışması (2010) KKTC'de yükseköğretim düzeyinde gerçekleştirilmiş ve İngilizce hazırlık öğretmenlerinin denetim konusundaki görüşleri araştırılmıştır. Benzer şekilde İngilizce öğretimi ya da öğretmenlerinin okul yönetimi ya da yöneticileriyle ilgili görüşlerinin irdelendiği herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Ancak KKTC'de ortaöğretim düzeyinde denetimin ve okul yönetiminin genel olarak ele alındığı çalışmalar yapılmıştır. Fedai'nin gerçekleştirdiği çalışmada (2012), KKTC'de görev yapan denetmenlerin mesleki rehberlik ve yönlendirme bağlamında yeterli oldukları ortaya konmuştur. Oysa Beyoğlu'nun çalışmasında (2017) tersi bir sonuç çıkmış ve öğretmenlerin denetmenlerinden memnun olmadıkları ortaya konmuştur. Yılmazoğlu Özdoğa'nın (2012) çalışmasında ise KKTC eğitim sisteminde denetim kaygısı ve ideal denetim sistemine ilişkin bulgulara ulaşılmıştır.

Bu tezde yabancı dil eğitiminde yukarıdaki sorunlar temel alınarak İngilizce öğretimine yönetsel ve denetimsel bağlamda araştırmak amaçlanmıştır. KKTC'deki sınırlı sayıdaki araştırma sayısı düşünüldüğünde, araştırma bulgularının alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda aşağıdaki problem cümlesi ve alt problemler oluşturulmuştur.

1.1. Problem cümlesi

KKTC'de görev yapan İngilizce öğretmenlerinin ders denetimi ve denetmenlere ilişkin görüşleri nelerdir?

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Öğretimin denetimi ve denetmenlerin özellikleri

Sınıftaki öğretmen, öğrenci ve kullanılan ders kaynaklarının denetlendiği öğretim denetimi türünde amaç; öğretmenin mesleki gelişimini tesis etmek, noksan yönlerini tespit edip onları giderme yoluna gitmek, öğrencilerin başarısını artırmaya yönelik çalışmalara rehberlik etmek ve öğretmenlerin meslektaş olarak birbirlerine yardım etmelerini teşvik etmektir (Yağcı, 2018).

Ders denetiminde, öğretmenlerin sınıf içerisinde gerçekleştirdikleri eğitim ve öğretim faaliyetleri gözlemlenip değerlendirilmektedir. Ayrıca, öğretmenlerin ne tür yöntemleri kullandıkları, yeterli olup olmadıkları yanında öğrencilerin seviyeleri de değerlendirilmektedir. Ders denetimi sayesinde öğretilenlerde bulunan eksiklikler giderilmekte ve eğitim alanındaki yeni ve farklı uygulamaların benimsenmesi sağlanmaktadır. (Taymaz, 2015).

Ders denetiminin gerçekleşmesini sağlayan denetmen ise; denetlediği öğretmen, öğrenci ve sınıf içerisinde gerçekleştirilen eğitim öğretim faaliyetlerini değerlendirirken sadece rapor tutma veya kontrol etme üzerinde durmak yanında, yol gösterici olmalı, kurum ve öğretmenlerin gelişimlerine ve verimli olmalarına öncülük ve yardım etmelidir. Denetmen, görevini layıkıyla yerine getirmek için, eğitimi ve tecrübeli olmalıdır. Denetmenler, lider bireyler olarak, öğretmenlerle iletişim sürecindeki davranış ve tutumlarına dikkat etmelidirler. Denetmenler, öğretmenlere önem verdiklerini göstermek için sınıf ziyaretlerini yapmadan önce onlara haber vermeli, dahası planlamaları onlarla birlikte yapmalı ve sınıfa öğretmenlerle birlikte girmeye özen göstermelidirler (Kurtoğlu, 2017).

Bir denetmeni ön plana çıkaran, onun değerlendirme biçimidir. Bu değerlendirme fonksiyonunu yerine getirirken, denetmen; öğretmenin profesyonel gelişimini takip etmeli, motivasyonunu tesis etmeli ve performans kalitesini gözlemlemelidir (Sharp, 2001). Denetmen, yaklaşım ve tutumlarında dikkatli ve özenli olmalı, denetlenen öğretmenlerin psikolojik durumları iyice gözlemlenmeli ve ona göre hareket tarzı belirlenmelidir. Öğretmenlerin yardım alacağı en önemli kaynağın denetmenler olduğu bilinmelidir (Başar,1998).

2.2. Yabancı dil öğretmenlerinin denetim ve denetmenlerle ilgili görüşleri

Yabancı dil öğretmenlerinin, dil öğretimini gerçekleştirmede en büyük yardımcılarının başında, alandan gelmiş denetmenlerin olmasıdır. Denetmen olan kişinin, öncesinde yabancı dil öğretmenliği yapmasından kaynaklanan tecrübesi ve denetmenlik aşamasındaki bilgi düzeyi, yabancı dil öğretmenine rehberlik etme konusunda yol gösterici olmalıdır. Hatta denetmen, okul yönetiminin dil öğretimine yönelik noksanlıkların giderilmesi konusunda adım atmasını sağlayıp, yabancı dil öğretmenlerinin okul yönetiminden beklediği düzenlemeleri yapmasına da katkıda bulunabilir.

Dil öğretmenlerinin denetmenlerle ilgili görüşlerine başvurulduğu zaman, genelde denetmenlerin rehberlik veya yol göstericilik tutumlarından ziyade rapor tutma veya kontrol etme davranışlarını sergiledikleri konusunda olumsuz görüşler bildirmektedirler (Vezne,2006).

Dil öğretmenleri; denetmenlerin kendilerini en az senede 1 kez denetlemelerinin faydalı olabileceğini düşünmektedirler. Yabancı dilin en ideal öğrenilme şekli olan günlük hayatta dilin kullanılması konusunda gereken düzenlemelerin yapılması konusundaki öğretmen beklentisinin, denetmenlerce de benimsenmesi önemli bir noktadır (İlbars,2006).

Denetmenin, dil öğretmenin eksik bulunduğu noktaları belirleyip, onları düzeltme veya iyileştirme doğrultusunda öğretmenle birlikte çalışma yapması sayesinde, öğrencilerin özellikle yabancı dildeki sözcükleri doğru şekilde ifade ederek konuşma yeteneği kazanması sağlanabilmektedir. Bunu gerçekleştirilmesi için de dil öğretmenlerinin, denetmenin rehberliğinde ve olumlu katkısıyla, öğretilen dilin; dilbilgisi kurallarını, sözcüklerin yapılarını ve telaffuzlarını, cümle yapılarını, teknolojik gereç ve materyalleri doğru, etkin ve yerinde kullanmaları dil öğrenimine maksimum katkıyı yapacaktır (İlbars,2006).

Diğer tüm derslerde olduğu gibi yabancı dil öğretiminde de planlama boyutunun önemi çok büyüktür. Öğretmenlerin, dil denetmenleriyle yapacakları işbirliği sayesinde; hangi araç-gerecin uygun olduğu, öğrencilerin düzeyleri dikkate alınarak derslerin planlanması ve ekstra materyallerin seçimi, dersin amacına göre yıllık planın yapılması, uygun öğretim yöntemlerinin kullanılması, sosyal etkinlik ve aktivitelerin önceden belirlenmesi gibi konularda daha etkili bir planlama yapılabilmektedir (İlbars,2006).

2.3. KKTC’de denetim ve yabancı dil eğitimi

Denetim, her alanda olduğu gibi eğitim sisteminin de olmazlarından. Eğitimde etkili bir

denetim mekanizması olduğu takdirde, öğretimde aksayan, noksan olan durumlar zamanında tespit edilebilir veya yenilikler adapte edilebilir.

KKTC eğitim sisteminde denetim durumuna bakacak olursak, yapılan yasal düzenlemelere rağmen eksikliklerin devam ettiğini belirtebiliriz. Bu bağlamda, denetmen sayılarının yeterli olması ve statülerinin iyileştirilmesi gerekmektedir. Bir diğer nokta, denetmenlerin öğretmenleri kontrol etmekten ve onlar hakkında rapor tutmaktan çok yol gösterici olmaları gerekmektedir, bu bağlamda denetmen – öğretmen işbirliğinin olması ve denetmenlerin eğitim adına kritik kararlar alırken, öğretmenlerin görüş ve taleplerini de dikkate alması denetimin verimliliğini ve faydasını arttıracaktır (Fedai,2012).

KKTC’de denetmenler; genelde uzun yıllar öğretmenlik yapan tecrübeli kişiler olduğundan, sınıf içi yönetim, materyallerin kullanımı, konunun öğretilmesi ve planların yapılması gibi birçok noktada öğretmenlere katkı sağlayabilmektedirler. Buna karşın olarak, öğretmenin mesleki olarak gelişimini sağlayacak kurs ve faaliyetlerin düzenlenmesi ve öğretmeni bunlara etkin olarak katma konusunda, denetmenlerin çok da etkili olmaması bir eksiklik olarak ortaya çıkmaktadır (Beyoğlu, 2017). KKTC’de son dönemlerde denetmenlikte yaşanan eksikliklerden bir tanesi de, denetmenlerin sadece asaleti onaylanacak öğretmenleri derste denetlemek için okullara gelmesidir ki, esasen, denetmenlerin diğer öğretmenleri denetlemek veya öğretmenlerin sorun veya ihtiyaçlarını tespit edip, çözüm bulmak için de okulları ziyaret etmeleri gerekmektedir (Beyoğlu, 2017).

Yabancı dil; bir kimsenin yaşadığı yerde genellikle konuşulmayan, kişilerin başka millet ve kültürlerden insanlarla iletişim kurmasına katkı sağlayan dildir diye söylenebilir. Yabancı bir dili bilmenin, öğrenmenin ilk temeli ilk ve ortaöğretimde atılabilmekte ve geliştirilmesi de bu dönemlerde gerçekleştirilebilmektedir. KKTC’de yabancı dil eğitimine bakacak olunursa, en yaygın öğretimi yapılan yabancı dilin İngilizce olduğunu belirtebiliriz. İlköğretimin ilk yıllarından, ortaöğretimin son kademesi olan 12. Sınıfa kadar okullarda İngilizce eğitimi verilmekte ve 12.sınıfı tamamlayan bir öğrencinin Avrupa kriterlerine göre B2 düzeyinde İngilizce bilmesi amaçlanmaktadır. KKTC eğitim sisteminde ortaöğretimde Almanca, Fransızca veya Yunanca dilleri de öğretilmektedir. Bu bağlamda da 12.sınıfı tamamlayan bir öğrencinin Avrupa kriterlerine göre B1 düzeyinde Almanca ve Fransızca bilmesi amaçlanmaktadır (Kıbrıs Türk Eğitim Sistemi,2005).

KKTC’de yabancı dil eğitimi ile ilgili çerçeveye bakıldığında, “Avrupa Dil Öğretim Çerçeve Planı (Common European Framework For Language Learning and Teaching)”nın esas alındığı görülmektedir. Ülkedeki dil programında hedeflenen, öğrencilerin karşılıklı iletişim kurabilme seviyelerinin yükselmesidir ki buna da, en çok, gerçek yaşamda kullanılan dilin ele alınmasıyla ulaşılabilir. Bu bağlamda, dil öğretmeni, dersini gerçek sosyal ortamlara göre tasarlamalı, kullanacağı materyalleri bu hedefe yönelik belirlemeli ve teknolojik altyapı ile bunları desteklemelidir. Öğrencilerin interaktif olması ve daha çok kendi aralarında iletişim kurması beklenirken, yapacakları hatalar da doğal sürecin bir parçası olarak kabul edilmeli ve iletişimi kesintiye uğratmayacak yöntemlerle düzeltilmelidir (Kıbrıs Türk Eğitim Sistemi, 2005). Diğer taraftan, bu hedeflenen dil programına ne kadar ulaşıldığı konusunda tartışmalar devam ederken, aslında KKTC’de şu anki dil eğitimine bakıldığı zaman pek de bu hedeflere ulaşılmadığı görülmektedir. Özellikle en çok ders sayısına ve uzun yıllardır eğitim sisteminde olmasına rağmen, İngilizce dilinin bile iletişimi mümkün kılacak yeterli düzeyde öğretilmemesi bir sorun olarak durmaktadır.

2014 yılında gerçekleştirilen Milli Eğitim Şurasında Dil Eğitimi Komisyonunda, yabancı dil eğitimi ile ilgili öneriler sunulurken aslında var olan sorunların ne olduğunun çerçevesi de çizilmiştir. Bu bağlamda; kalabalık sınıfların var olması, sınıfların teknolojik donanım

bakımından yetersiz oluşu, gerekli materyallerin, kaynakların olmayışı, özellikle ilkököl seviyesinde İngilizce dersi veren öğretmenlerin bazılarının yeterli olmaması, mesleki teknik okullarında mesleğe ve alana yönelik İngilizcenin öğretilmemesi ve yabancı dil öğretiminde geleneksel daha çok dilbilgisi kurallarını ezberletmeye yönelik öğretim yaklaşımı, yabancı dil eğitimindeki önemli sorunlar olarak ortaya konulmuştur. Yabancı dil eğitimi ile ilgili sorunların ve istendik seviyede yapılamamasının tespitlerinin vurgulandığı ve bunların düzeltilerek daha planlı, programlı ve iletişim becerilerinin ön plana çıkarılacağı ve önemsenen bir yabancı dil eğitiminin yapılması, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) tarafından hazırlanan KKTC Milli Eğitim Bakanlığının Kurumsal ve Fonksiyonel Analizi raporu (2012) ile KKTC Milli Eğitim Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen Vizyon 2030 Eğitim Stratejik Plan Çalıştay Raporu'nda (2019) da ele alınmıştır.

3. YÖNTEM

Bu başlık altında model, katılımcılar, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi bölümlerine yer verilmiştir.

3.1. Model

Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı temel alınmıştır. Nitel yaklaşıma uygun olarak yürütülen çalışmalarda esas amaç genel yargılara ulaşmak değil, ele alınan konuyu ayrıntılı, bütüncül ve derinlemesine inceleyip değerlendirmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan modellerden biri durum çalışmasıdır ve bu çalışmada durum çalışması modeli temel alınmıştır. Durum çalışmasında amaçlanan, incelenecek duruma ilişkin veri elde ederek sonuçlar ortaya çıkarmak ve bu sonuçları değerlendirerek çalışılan durumu ayrıntılı betimlemektir. Başka bir ifadeyle açıklanacak olursa, araştırma konusuna ilişkin durumu bütün öğeleriyle ele almak ve bu öğelerin etkileşiminin nasıl olduğunu değerlendirmek amaçlanmıştır. Bu çalışmada ele alınan durum, KKTC eğitim sistemidir ve 6 ilçede KKTC eğitim sisteminde gerçekleştirilen yabancı dil eğitiminin durumu araştırılmıştır. Çalışmada yabancı dil eğitimiyle kastedilen İngilizce dil eğitimidir. İngilizce dil eğitiminin seçilme nedeni, araştırmacının bu branşta görev yapıyor olmasıdır.

Bu çalışmada durum çalışmasının alt modellerinden biri olan bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır. Yin'in (2009) tanımına göre, bütüncül tek durum deseninde incelenecek durum bir tanedir ve benzer şekilde analiz edilecek çalışma, konu ya da birim de birdir. Bu çalışmada incelenen durum, KKTC eğitim sistemidir. Araştırmada analiz edilen konu ve birim ise tektir. İngilizce dil eğitimi gerçekleştiren öğretmenlerin ders denetimi ve denetmenlerle ilgili görüşleridir.

3.2. Katılımcılar

Nitel araştırmalarda örneklem belirlenirken olasılık ya da şansa bağlı seçim yapılmamaktadır; amaçlı örneklem tercih edilmektedir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2011). Bu gerçekten hareketle, çalışmanın nitel araştırmaya uygun olarak yapılandırılması sonucunda bu tezde amaçlı örneklem tercih edilmiştir. Amaçlı örnekleme; araştırma amacını temel alarak veri elde edebilecek ve bilgi bakımından yeterli donanıma sahip kişilerin bilinçli bir şekilde seçilerek ayrıntılı, kapsamlı ve derinlemesine çalışma yapmaya olanak tanımaktadır. Amaçlı örnekleme, bilimsel araştırma terminolojisinde seçkisiz olmayan örnekleme olarak da tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Bu çalışmada, amaçlı örneklemin alt türlerinden ikisi, maksimum çeşitlilik ve kolay ulaşılabilir durum örnekleme, seçilerek araştırmanın katılımcıları belirlenmiştir. Patton'un (2002) tanımına göre, maksimum çeşitlilik örnekleme benzer özellik ve durumlar içinde, birbirinden bağımsız kişi, grup ya da örneklerin özellikle seçilerek araştırmada verilerin elde edilmesidir. Veri çeşitliliği elde edilirken araştırma amacı temel alınmakta ve sosyo-demografik özellikler

dikkate alınmaktadır. Bu araştırmada İngilizce öğretmenleri belirlenirken çeşitlilik şöyle sağlanmıştır: Öğretmenlerin görev yaptıkları okulların bulunduğu ilçe, okulun statüsü (kolej, düz lise ve benzeri), okulun merkezde veya taşrada olması gibi farklı özelliklerdeki okullarda görev yapan İngilizce öğretmenlerine ulaşılmıştır. Ayrıca İngilizce öğretmenlerinin sosyo-demografik özelliklerinde de cinsiyet, yaş ve kıdem gibi özelliklerin farklılaşması hedeflenmiştir. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme ise Patton (2002) tarafından, erişilmesi zor olmayacak kişilere veya gruplara ulaşmak şeklinde ifade edilmektedir. Bu örneklem türünde veri kaynaklarının yakında olması ile hızlı, pratik ve ekonomik bir biçimde katılımcılara ulaşılmasının amaçlandığı görülmektedir. Bu araştırmada araştırmacı; birlikte görev yaptığı, önceden tanıdığı ve kolayca erişebildiği yaklaşık 23 meslektaşına amaçlı olarak ulaşmıştır. Araştırmaya katılan 23 İngilizce öğretmenin sosyo-demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur:

	n	%
Cinsiyet		
Kadın	20	87
Erkek	3	13
Yaş		
30 yaş ve altı	6	26
31-40 yaş	7	30
41-50 yaş	7	30
51 yaş ve üstü	3	13
Kıdem		
0-5 yıl	8	35
11-20 yıl	8	35
21 yıl ve üstü	7	30
Mezun Olunan Üniversitenin Yeri		
KKTC	14	60
Türkiye	5	22
Diğer	4	17
Eğitim Durumu		
Lisans	13	57
Lisansüstü	10	43
Görev Yapılan Okulun İlçesi		
Lefkoşa	3	13
Gazi Mağusa	5	22
Girne	5	22
Güzelyurt-Lefke	2	9
İskele	8	35
Görev Yapılan Okulun Türü		
Düz Lise ve Ortaokul	10	43
Kolej	12	52
Meslek	1	4
Sanat	-	0
Fen	-	0
Anadolu Lisesi	-	0

Tablo 1: Araştırmaya katılan İngilizce öğretmenlerinin sosyo-demografik özellikleri

3.3. Veri toplama araçları

Nitel araştırmada veri toplama teknikleri; görüşme, gözlem ve doküman analizidir. Bu çalışmada, görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme, araştırmacı tarafından önceden yazılan soruların araştırma amaçları çerçevesinde oluşturulması esasına dayanır. Söz konusu soruların

yanıtlanması şeklinde gelişen görüşme süreci genellikle karşılıklıdır ve etkileşime dayalı bir süreci gerektirir. Hem bireysel hem de grup olarak gerçekleştirilebilir (Balcı, 2015). Araştırmada, araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formu yarı yapılandırılmış bir yapıdadır. Yarı yapılandırılmış görüşmede, araştırmacı taslak görüş formunu hazırlamaktadır. Yarı yapılandırılmış tarzdaki görüşme formu, katılımcıların verecekleri yanıtlar çerçevesinde birtakım değişikliklere uğrayabilmektedir; böylelikle görüşme sürecinde ek sorular sorulabilmekte, katılımcıların cevaplarını açıklaması veya detaylandırmasını istenmektedir (Türnüklü, 2000).

Bu çalışmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüş formu oluşturulurken öncelikle eğitim yönetimi ve yabancı dil eğitimi alanlarında yazılmış araştırma konusuyla ilgili tez ve makaleler incelenmiştir. Sorular literatüre dayandırılarak yazılmış ancak KKTC özelinde durumu incelemeye yönelik ek sorulara da yer verilmiştir. Araştırmadaki katılımcılarla etkili ve verimli bir görüşme gerçekleştirebilmek amaçlanmış ve soruların dil ve anlatımına dikkat edilmiştir. Görüşme formundaki soruların açık, anlaşılabilir, açıklama yapmaya uygun ve detaylı cevaplar verilebilecek şekilde olmasına özen gösterilmiştir. Araştırma konusunun farklı bakış açılarından ele alınmasına olanak verecek sorular görüşme formunda yer almıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu; eğitim yönetimi, yabancı dil eğitimi, araştırma, ölçme-değerlendirme, Türk dili alanında beş uzmana gösterilmiş ve görüşleri alınmıştır. Uzmanların görüş ve önerileri doğrultusunda, görüşme formuna son hali verilmiştir. Ayrıca görüşme formu uygulanmadan önce pilot uygulama yapılmış ve iki İngilizce öğretmeni ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerden ve pilot uygulamadan sonra forma son hali verilmiştir.

Araştırmada İngilizce öğretmenlerinin ders denetimi ve denetmenlerle ilgili görüşlerine ilişkin aşağıdaki sorular yazılmıştır:

1. Deneyimlerinize göre ülkemizde İngilizce dersinin denetimi nasıldır; olumlu ve olumsuz düşüncelerinizi belirtir misiniz? Sizce ideal İngilizce dersi denetimi nasıl olmalıdır?
2. Nasıl bir denetmenin sizi gelip denetlemesini istersiniz?
3. Bir denetmenin sizi ne kadar sıklıkta denetlemesini istersiniz?
4. Denetmenler sizi denetlemeye geldiğinde hangi durum ve özelliklerinizi değerlendirmişlerdir? Sizden ne gibi beklenti ve istekleri olmuştur?
5. Bugüne kadar sizi denetleyen denetmenlerde beğendiğiniz özellik ve davranışlar nelerdir? Örnek verir misiniz?
6. Bugüne kadar sizi denetleyen denetmenlerde beğenmediğiniz özellik ve davranışlar nelerdir? Örnek verir misiniz?
7. Bir İngilizce öğretmeni olarak denetmenlerinizden yapmalarını istediğiniz ilk üç şey ne olurdu? Örnek verebilir misiniz?
8. Bir İngilizce öğretmeni olarak sizi denetleyen denetmeninizi canlı veya cansız herhangi bir şeye benzetecek olsaydınız neye benzetirdiniz? Aşağıdaki cümleyi tamamlayarak cevap veriniz.

Denetmenim _____ gibidir; çünkü _____

3.4. Verilerin toplanması

Bu çalışmada veri toplamadan önce KKTC Milli Eğitim Bakanlığında yarı yapılandırılmış görüş formunun devlet okullarında kullanılabilmesine ilişkin izin alınmıştır. Görüşmeler 2020-2021 Eğitim-Öğretim yılında Güz döneminde gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, katılımcılara uygun olarak farklı yerlerde (okulla da, sendikada, internet ortamında) gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler genellikle mesai sonrasında birebir ve yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Her görüşmenin yarım saat ile bir saat arasında sürmüştür. Katılımcıların onayına bağlı olarak ses kaydı, görsel kayıt, araştırmacının not tutması, yazılı görüş alma

şeklinde veri toplanmıştır. Veri toplama sürecinde etik kurallara uygun olarak isim kullanılmayacağı, görüşlerin gizli tutulup sadece bilimsel amaçla ve tezde kullanılacağı, görüşülen kişinin onayı dışında görüşlerinin kullanılmayacağı, görüşme sürecinde istenildiği takdirde vazgeçilebileceği ve gönüllülüğe dikkat edileceği belirtilmiştir.

3.5. Verilerin analizi

Bu çalışmada elde edilen görüşler, içerik analizi ile değerlendirilip yorumlanmıştır. İçerik analizi, Yıldırım ve Şimşek'e göre (2006) birbirine benzeyen kavram ve mesajların biraraya getirilerek gruplandırılması sonucunda temalar oluşturulması esasına dayanmaktadır. Araştırmada görüşme formunda yer alan her bir soru kategori olarak kabul edilmiştir. Bu kategorilerin altında görüş sunan İngilizce öğretmenlerinin görüşlerinde anahtar kelimeler, bir başka deyişle kodlar belirlenmiştir. Benzer kodlar biraraya getirilerek sınıflandırılmıştır. Her bir sınıfa veya gruba bir tema ismi verilmiştir. Temalar sunulurken tablolardan yararlanılmış ve okurun en iyi şekilde anlayabileceği bir şekilde sunulmuştur.

Veri analizinin geçerliği için; Yıldırım ve Şimşek'in belirttiği gibi (2006), görüşme yapılan İngilizce öğretmenleriyle uzun süreli etkileşim kurularak derinlik odaklı veri toplanmıştır. Verilerin analizine ilişkin uzman incelemesi gerçekleştirilmiş ve katılımcı öğretmenlere görüşme süresince sundukları görüşleri teyit ettirilmiştir. Katılımcıların sözlü ifadelerine ek olarak beden dilleri ve duygu durumları da betimlenmiştir.

Veri analizinin güvenilirliği için; Yıldırım ve Şimşek'in üzerinde durduğu gibi (2006), başka bir araştırmacının araştırmada elde edilen veri setinden aynı temalara ulaşıp ulaşmadığı kontrol edilmiş ve tutarlık incelemesi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca veri analizi sürecinin tüm aşamaları detaylı olarak açıklanmış, böylelikle aynı aşamaları başka bir araştırmacının da benzer şekilde tekrar gerçekleştirebilmesi için gerekli açıklamalar sunulmuştur.

4. BULGULAR

Araştırma bulguları görüşme soruları temelinde, içerik analizinden çıkan temalar çerçevesinde tablolaştırılarak aşağıda sunulmuştur.

Ana Tema	Alt Temalar	N
İlgi	Denetimden bilgi edinme	2
	İşin gerektiği gibi denetim	
İstisna	Denetimin hiç yapılmaması	20
	Kötü, yetersiz ve yöntemi yanlış bir denetim	
	Az ve sadece adaylık döneminde denetim yapılması	
	Denetim zamanı ve şikayete göre denetim yapılması	
Denetim	Denetimin kötü bir şeymiş gibi algılanması	34
	Denetim kaynaklı sorunlar yaşanması	
	Öğretim yılına yayılan düzenli ve sık denetim	
	Denetimden katkı sağlamak ve mesleki gelişimi	
	Denetim	
	Merkezli iç ve zümre denetimi	
	İngilizce öğretiminin yapıldığı bir İngilizce öğretiminin yapıldığı maddeyi denetleme	
	Denetimci, yeterli sayıda ve adil denetimcilerin olması	
Denetimci gelişiminin denetlenmesi		
Denetim sürecinde öğretmenle etkileşim kurup, geri bildirim verilmesi		

Tablo 2: İngilizce öğretmenlerinin İngilizce ders denetimine ilişkin görüşleri

“İngilizce Öğretmenlerinin Ders Denetimine İlişkin Görüşleri” sorusuna yönelik 3 ana tema belirlenmiş, bu temalarla ilgili de 15 alt tema ve 56 görüş ortaya konulmuştur. “Olumlu” ana teması altında yer alan alt temalar “denetmenden bilgi edinme” ve “olması gerektiği gibi denetim” şeklinde belirlenmiş ve bunlarla ilgili de 2 öğretmen görüşü şu şekilde verilmiştir:

“İngilizce dersi denetimlerinde şanslı olduğumuzu düşünüyorum. Onlardan çok şey öğrendiğimizi söyleyebilirim.” (Ö17)

“Olması gerektiği gibidir diye düşünüyorum.” (Ö19)

Soruya yönelik ortaya çıkan “olumsuz” ana temasına yönelik 6 tane alt tema altında da 20 görüş ortaya konmuştur. Alt temalar şu şekilde verilmiştir: “denetimin hiç yapılmaması”, “çok kötü, yetersiz ve yöntemi yanlış bir denetim”, “çok az ve sadece adaylık döneminde denetim yapılması”, “rastlantı ve şikayete göre denetim yapılması”, “denetimin kötü bir şeymiş gibi algılanması”, “denetmen kaynaklı sorunlar yaşanması”. Bu alt temalara yönelik 6 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

“İdeal İngilizce denetimi şeklinde değildir. Adaylık sürecinden sonra müfettiş denetimi yoktur.” (Ö5)

“Çok kötü...Henüz daha İngilizce denetmenimle 10 dakikalık bir görüşmem bile olmadı. Aca-ba kimdir?” (Ö2)

“Sadece kadroya geçeceğimiz dönemde denetlemeye geliyorlar.” (Ö8)

“Genelde şikayet üzerine okulları ziyaret ediyorlar.” (Ö15)

“Denetim tu-kaka (kötü) bir şey olarak lanse edilmektedir.” (Ö9)

“İlk yıllarımda beni denetleyen kişi hiç İngilizce bilmeyen biriydi.” (Ö13)

Sorulan soruya ilişkin son ana tema “ideal” olup, bununla ilgili de 7 tane alt tema ortaya çıkmıştır. Bu alt temalar şöyle sıralanmıştır: “bir öğretim yılına yayılan düzenli ve sık denetim”, “öğretmene katkı sağlamak ve mesleki gelişimi için denetim”, “okul merkezli iç ve zümre denetimi”, “etkili bir İngilizce öğretiminin yapılıp yapılmadığını denetleme”, “liyakatlı, yeterli sayıda ve adil denetmenlerin olması”, “öğrenci gelişiminin denetlenmesi”, “denetim sürecinde öğretmenle etkileşim kurup, onlara geribildirim verilmesi”. Bu alt temalara yönelik belirtilen 34 öğretmen görüşünden 7 tanesi de şöyledir:

“Denetimin; sınıf gözlemi bazlı değil, yıla yayılan, her yılın başından hedef belirlenerek, o yılın sonuna kadar o hedefi gerçekleştirmek için profesyonel gelişim adına düzenli olarak yapılması gerekir.” (Ö5)

“İdeal İngilizce denetimi öğretmenin hem pozitif, hem negatif yönlerini belirleyip, bir yol gösterici olmalıdır. Denetmenler öğretmenlerin fikirlerini olumlu/olumsuz tartışarak mevcut koşulların gelişmesine yardımcı olmalıdır.” (Ö16)

“Denetim sadece müfettiş-öğretmen bazında -yani kurumlar arası değil- aynı zamanda kurumlar içinde de olmalı, öğretmen de öğretmeni gözlemleyerek peer observation’larda bulunabilmeliler.” (Ö12)

“Çocukların ihtiyacına yönelik, sınav ve dilbilgisi ağırlıklı olmayan bir sistemi öne çıkaran,

İngilizceyi aktif ve rahat bir şekilde kullanan bir öğrenci grubu oluşturmaya yönelik bir denetim olmalıdır.” (Ö1)

“Her şeyden önce kalifiye, denetim yapmaya layık, liyakatlı kişilerce yapılmalıdır.” (Ö9)

“Öğrenci profilini analiz ederek, öğretmenlere daha motive edici teknikler, tavsiyeler verilebilir.” (Ö20)

“Sınavlar Bakanlığa gönderildiğinde küçük bir geribildirim yapılması gelişimi artıracaktır.” (Ö7)

Tema	N
Öğretmeni anlayan, geliştiren, ona öğreten ve örnek olan	13
Akademik olarak donanımlı olan ve deneyimli	10
Olumlu kişilik özelliklerine sahip bir denetmen	10
Öğrenci gelişimine odaklı bir denetim yapabilen	7
Günceli takip edip kendini geliştiren, yenilikçi ve vizyoner	6
Denetim eğitimi alıp etkili denetleme becerilerine sahip	4
İngilizceye önem veren	2

Tablo 3: İngilizce öğretmenlerinin nasıl bir denetmen tarafından denetlenmeyi istediklerine yönelik görüşleri

“İngilizce Öğretmenlerinin Nasıl Bir Denetmen Tarafından Denetlenmeyi İstediklerine Yönelik Görüşleri” sorusuna yönelik 7 tema belirlenmiştir. Bu temalar şu şekilde ortaya konmuştur: “öğretmeni anlayan, geliştiren, ona öğreten ve örnek olan”, “akademik olarak donanımlı olan ve deneyimli”, “olumlu kişilik özelliklerine sahip bir denetmen”, “öğrenci gelişimine odaklı bir denetim yapabilen”, “günceli takip edip kendini geliştiren, yenilikçi ve vizyoner”, “denetim eğitimi alıp etkili denetleme becerilerine sahip”, “İngilizceye önem veren”. Bu temalara ilişkin 52 öğretmen görüşü bulunmaktadır.

“Öğretmeni anlayan, geliştiren, ona öğreten ve örnek olan” temasına yönelik 13 öğretmen görüşü belirtilmiştir, bunlardan 3 tanesi şu şekilde ortaya konmuştur:

“Tecrübeli, alandaki son gelişmeleri takip eden, okul, sınıf ve öğrencilerin akademik ve kültürel geri planların farkında olan” (Ö6)

“Yapıcı eleştiri yapan bir denetmen her öğretmenin ihtiyacıdır. Yıkıcı eleştirilerle öğretmenin motivasyonunu düşürmek yerine olumlu noktalardan bahsedip, zayıf kalan yönleri çözümler sunarak eleştirmesi öğretmeni yükseltecektir.” (Ö7)

“Ancak alanına tutkulu bir denetmen bana bir rol modeli oluşturup beni gelişmeye teşvik edebilir. Kendini geliştirmeye devam etmeyen biri benim kendimi geliştirmem için bana örnek teşkil etmez. Alanında bilgisi, heyecanı ve motivasyonu yüksek olması ve üslubu teşvik edici olmalı.” (Ö12)

“Akademik olarak donanımlı olan ve deneyimli” temasına ilişkin ortaya koyulan 10 öğretmen görüşünden 3 tanesi şunlardır:

“İngilizceye önem veren çok donanımlı birisi olmalı.” (Ö2)

“Akademik olarak donanımlı, yaptığı işin ne kadar önemli olduğunun farkında olan bir

denetmenin gelip denetlemesini isterim.” (Ö3)

*“Benim bilgimden veya tecrübemden daha fazlasına sahip olmalı. Konusuna hakim olmalı...”
(Ö8)*

Soruya ilişkin bir diğer tema olan “olumlu kişilik özelliklerine sahip bir denetmen” için ortaya konulan 10 görüşten, 3 öğretmenin verdiği görüşler şöyledir:

“Yenilikçi, güler yüzlü ve eleştirel” (Ö19)

“İngilizce deneyimi fazla, sert olmayan” (Ö20)

“Uyumlu ve ileri görüşlü bir denetmen” (Ö21)

“Öğrenci gelişimine odaklı bir denetim yapabilen” teması altında 7 öğretmen görüşü sunulmuş olup, bunlardan 2 tanesi aşağıda verilmiştir:

“Çocukların aktif, eğlenerek öğrenebilen, müfredat kaygısı olmadan, amacı onların dili öğrenmesini isteyen bir denetmen...” (Ö1)

“Öğrenci durumunu ve sınıf koşullarını ideal olmaktan çok, mevcut duruma göre değerlendiren...” (Ö13)

Bir diğer tema olarak belirtilen “günceli takip edip kendini geliştiren, yenilikçi ve vizyoner” için ise ortaya 6 öğretmen görüşü konulmuş ve bunlardan 2 tanesi şu şekilde olmuştur:

“Güncel konulara hakim, yapıcı eleştiri yapabilen denetmen” (Ö5)

“Kendini sürekli geliştiren, en son eğitim/öğretim ve profesyonel gelişim trendlerinden haberdar” (Ö16)

“Denetim eğitimi alıp etkili denetleme becerilerine sahip” teması bağlamında ortaya koyulan 4 öğretmen görüşüne yönelik 1 görüş şu şekildedir:

“Denetlemenin ne olduğunun eğitimini alan birisi...” (Ö9)

Soruya yönelik son tema olarak ortaya konulan “İngilizceye önem veren” için belirtilen 2 görüş olup, bunlardan 1 tanesi aşağıda verilmiştir:

“İngilizceye önem veren, çok donanımlı birisi olmalı...” (Ö2)

Ana Tema	Alt Tema	
Yıl	Yılda 1 defa	13
	Yılda 2 defa	
	Yılda 3-4 defa	
	Yılda 5-6 defa	
	2 yılda 1	
	5 yılda 1	
Ay	Ayda 1 defa	3
	2 ayda 1 defa	
	3 ayda 1 defa	
Dönem	Dönemde 1 defa	1
Olabilecek en fazla sayıda	Olabilecek en fazla sayıda	1
Gerektiğinde	Gerektiğinde	1
Hiç denetlemesin	Hiç denetlemesin	1

Tablo 4: Bir denetmenin İngilizce öğretmenlerini ne kadar sıklıkta denetlemesine ilişkin görüşler

Bu soruya yönelik 6 ana tema, 10 alt tema ve 22 öğretmen görüşü ortaya konulmuştur. “Yıl” ana temasına ilişkin 6 adet alt tema ve 13 görüş belirtilmiştir. Alt temalar şu şekilde sunulmuştur: “yılda 1 defa”, “yılda 2 defa”, “yılda 3-4 defa”, “yılda 5-6 defa”, “2 yılda 1”, “5 yılda 1”. Bu alt temaya yönelik 6 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

“Bir yıl içerisinde en az bir defa denetlemesini isterim.” (Ö3)

“Her yıl en az 2 kez bütün okullardaki İngilizce öğretmenleriyle görüşen, derse girmese bile sorunları, ihtiyaçları öğrenmek ve geliştirmek isteyen...” (Ö1)

“Senede 3-4 defa denetlemesi gerekir.” (Ö18)

“25 yıllık da olsa her öğretmenin yılda en az 5-6 kez denetlenmesi gerektiğini düşünüyorum.” (Ö7)

“İki senede bir denetleyebilirler.” (Ö16)

“Gerektiği kadar yapılıyor. Yapıcı olması halinde her 5 yılda bir de yapılabilir.” (Ö17)

Bir diğer tema olan “ay” için belirtilen 3 alt tema şunlardır: “ayda 1 defa”, “2 ayda 1 defa”, “3 ayda 1 defa”. Bu alt temalara yönelik belirtilen 3 öğretmen görüşü de aşağıda verilmiştir:

“Ayda bir kez olmalıdır.” (Ö21)

“İki ayda bir gelerek yol gösterecek, sorunları dinleyip çözecek bir denetmen...” (Ö14)

“Üç ayda bir denetim yapılabilir” (Ö2)

“Dönem” olarak belirlenen ana temanın alt teması “dönemde 1 defa” için sunulan yalnız 1 öğretmen görüşü olup, şu şekilde ortaya konmuştur:

“Farklı sınıflarda birer veya ikişer saat süreyle her dönem en az bir defa yapılması gerekir.” (Ö4)

Belirlenen diğer ana temalar olan “olabilecek en fazla sayıda”, “gerektiğinde” ve “hiç denetlenmesin”e yönelik birer öğretmen görüşü de sırasıyla şu şekilde olmuştur:

“Ne kadar olabilirse. Çok aşırı sık olmaksızın.” (Ö10)

“Gerektiği zaman yapılmalıdır.” (Ö13)

“Artık hiç yapılmasın.” (Ö15)

Ana Tema	Alt Tema
Meslek Bilgisi	Ders işleyişi, yöntem- teknik
	Sınıf yönetimi, zamanı verimli kullanma
	Plan-program hazırlama ve takip etme
	Öğrencilere yaklaşım
	Ortamı hazırlama ve materyal kullanma
	Öğretmen performansı ve tutumu
Alan Bilgisi	İngilizceyi akıcı ve etkili kullanabilme
	Ders bilgisine sahip olma
	İngilizce dersinde Türkçe kullanma durumu
Kişilik Özellikleri	Kılık ve kıyafete önem verme
Hatırlamıyorum	
Herhangi bir istek ve talebi olmama	

Tablo 5: Denetmenlerin İngilizce öğretmenlerini denetlemeye geldiğinde denetledikleri özellikler

Bu soruya yönelik 5 ana tema, 10 alt tema ve 55 öğretmen görüşü bulunmaktadır. “Meslek bilgisi” ana teması altında 6 tane alt tema bulunmaktadır. Bu alt temalar şu şekilde sunulmuştur: “ders işleyişi, yöntem- teknik”, “sınıf yönetimi, zamanı verimli kullanma”, “plan-program hazırlama ve takip etme”, “öğrencilere yaklaşım”, “ortamı hazırlama ve materyal kullanma”, “öğretmen performansı ve tutumu”. Bu alt temalara yönelik 42 öğretmen görüşü ortaya konulmuş, bu görüşlerden 6 tanesi aşağıda verilmiştir:

“İngilizce dilinin sınıfta aktif şekilde kullanılıp kullanılmadığı, öğrenci odaklı eğitim yapılıp yapılmadığı ve öğretmen konuşma zamanının çok olup olmadığı denetlendi.” (Ö7)

“Sınıf kontrolü ile ilgili kısımlara daha çok bakmaktadırlar.” (Ö8)

“Sadece sınıf içerisindeki davranışlarımı ve yıllık planlarımı...” (Ö18)

“Sınıf içerisindeki tutumum ve öğrencilere karşı davranışima, İngilizceyi ne derece etkili kullanıp, anadile yer verip vermediğime dikkat etmiş, derste kullandığım materyalleri değerlendirmiştir.” (Ö4)

“Dersi işleyişim, ders plan ve programım, öğrencilerle iletişimim, sınıfa hakimiyetim, sınıfta öğrenci merkezli eğitime ne kadar olanak tanıdığım, öğrencileri ne derece derse katabildiğim ve sınıfı ne derece öğrenime elverişli ve öğrencinin içinde bulunmaya istekli olabileceği bir ortam halinde bulundurduğum kriterleri üzerinden değerlendirildiğimi hatırlıyorum.” (Ö12)

“Sınıf içi performansım gözlemlenmiştir.” (Ö6)

“Alan bilgisi” ana temasına yönelik 3 alt tema belirlenmiştir. Bunlar şu şekildedir: “İngilizceyi akıcı ve etkili kullanabilme”, “ders bilgisine sahip olma”, “İngilizce dersinde Türkçe kullanma durumu”. Bunlara yönelik ise 8 öğretmen görüşü sunulmuş, aralarından 3 tanesi aşağıda verilmiştir:

“Sınıf içi hakimiyeti, İngilizce dilini kullanım, ders hedefine ulaşma noktalarına dikkat etmişlerdir.” (Ö5)

“Sınıf içi yönetim, ders anlatımı, alan bilgisi gözlemlenmiştir.” (Ö16)

“İngilizceyi ne derece etkili kullanıp, anadile yer verip vermediğime dikkat etmiştir” (Ö4)

Bir diğer ana tema olarak belirlenen “kişilik özellikleri” için belirtilen tek alt tema “kılık ve kıyafete önem verme” olup, bununla ilgili sunulan tek öğretmen görüşü de şu şekildedir:

“Ders anlatış, teknik, yöntem, öğrencilere yaklaşım, kılık kıyafet ve zamanı verimli kullanma konularına önem vermiştir.” (Ö1)

Hiçbir alt temaya sahip olmayan “hatırlamıyorum” ve “herhangi bir istek ve talebi olmama” ana temalarına yönelik ikişer öğretmen görüşü ortaya konulmuş ve bunlardan 2 tanesi aşağıda verilmiştir:

“En son ne zaman denetlendiğimi hatırlamıyorum.” (Ö3)

“Herhangi bir beklenti ve istekleri olmadı.” (Ö13)

Tema	N
Anlayışlı, ilgili, pozitif, güler yüzlü ve empati yapabilen bir denetmen olması	10
Öğretmene yol göstermesi, geribildirim vermesi ve öğretmeni geliştirmesi	7
Öğretmene stres yaşatmaması, öğretmeni rahatlatması ve yapıcı olması	5
Öğretmene saygılı olması, öğretmenlerle işbirliği yapması ve sağlıklı iletişim kurabilmesi	4
Deneyimli, mesleğine bağlı ve çalışkan bir denetmen olması	3
Hatırlamıyorum	3
Ulaşılabilir olması	3
Gerçekçi beklentilere sahip bir denetmen olması	1
Adil olması	1
Öğrencilere saygılı olması	1

Tablo 6: İngilizce öğretmenlerinin denetmenlerde beğendikleri özelliklere ilişkin görüşleri

Tablo 6’da “İngilizce Öğretmenlerinin Denetmenlerde Beğendikleri Özelliklere İlişkin Görüşleri” sorusuna yönelik ortaya çıkan 10 tema görülmektedir. Bu temalar “anlayışlı, ilgili, pozitif, güler yüzlü ve empati yapabilen bir denetmen olması”, “öğretmene yol göstermesi, geribildirim vermesi ve öğretmeni geliştirmesi”, “öğretmene stres yaşatmaması, öğretmeni rahatlatması ve yapıcı olması”, “öğretmene saygılı olması, öğretmenlerle işbirliği yapması ve sağlıklı iletişim kurabilmesi”, “deneyimli, mesleğine bağlı ve çalışkan bir denetmen olması”, “hatırlamıyorum”, “ulaşılabilir olması”, “gerçekçi beklentilere sahip bir denetmen olması”, “adil olması”, “öğrencilere saygılı olması”. Bu temalara ilişkin ise 38 öğretmen görüşü bulunmaktadır.

“Anlayışlı, ilgili, pozitif, güler yüzlü ve empati yapabilen bir denetmen olması” temasına yönelik belirtilen 10 öğretmen görüşünden, 3’ünü aşağıda görebilirsiniz:

“Hayatımda bir kez denetlendim. Güler yüzlü birisiydi.” (Ö1)

“Pozitif denetmenlerle çalışma fırsatım oldu.” (Ö7)

“Bana karşı pozitif bir tutum sergilemiştir.” (Ö16)

“Öğretmene yol göstermesi, geribildirim vermesi ve öğretmeni geliştirmesi” teması için belirtilen 7 öğretmen görüşünden 2 tanesi şu şekildedir:

“Bana kendimi geliştirecek şekilde feedback vermeleri güzeldi.” (Ö9)

“Yapıcı, olumlu, deneyim ve bilgilerini aktaran birisiydi.” (Ö10)

“Öğretmene stres yaşatmaması, öğretmeni rahatlatması ve yapıcı olması” teması için 5 öğretmen görüşü bulunmaktadır. Bu görüşlerden 2 tanesi şöyledir:

“Rencide edici değil de yol gösterici olmaları olumlu olmuştur.” (Ö14)

“Bize karşı yardımcı ve rehber rolündedirler. Dışarıdan bir gözlemcinin yorumlarını duymak güzel. Bunun her anlamda öğretmene katkı sağladığını düşünüyorum.” (Ö17)

Diğer bir tema olan “öğretmene saygılı olması, öğretmenlerle işbirliği yapması ve sağlıklı iletişim

kurabilmesi” için sunulan 4 öğretmen görüşünden 2 tanesi de şu şekilde belirtilmiştir:

“Empati duyan ve işbirlikçi birisiydi.” (Ö5)

“Öğretmenlerle sağlıklı iletişim kurması, ulaşılabilir olması, gerçekçi beklentilerinin olması, anlayışlı olması önemliydi” (Ö6)

Sorulan soruya yönelik 3’er öğretmen görüşünün bulunduğu temalardan “deneyimli, mesleğine bağlı ve çalışkan bir denetmen olması”, “hatırlamıyorum” ve “ulaşılabilir olması” için belirtilen birer öğretmen görüşü sırasıyla şöyledir:

“Tek bir denetmen tarafından denetlendim, kendisi de bana bir denetmenin nasıl olması gerektiği konusunda ışık tutmuştur. Beni her zaman mesleğine duyduğu aşkla motive etmiştir.” (Ö12)

“En son denetlendiğim zaman 24 yıl önceydi. Gerçekten hatırlamıyorum.” (Ö3)

“Her zaman ulaşılabilir ve danışılabilir bir denetmen ile çalıştım. Her soruma veya sorunuma çözümlerle gelmiştir.” (Ö7)

“Gerçekçi beklentilere sahip bir denetmen olması”, “adil olması”, “öğrencilere saygılı olması” temalarına yönelik sadece 1’er öğretmen görüşü sunulmuştur. Bunlardan 2 tanesi aşağıda verilmiştir:

“Öğretmen ve öğrencilere saygıyla ve içten yaklaşımları, dolayısıyla gözlem süresince kimse stres olmamış oluyor. Adil ve anlayışlı bir şekilde eleştiri yapmaları...” (Ö1)

“Öğretmenlerle sağlıklı iletişim kurması, ulaşılabilir olması, gerçekçi beklentilerinin olması, anlayışlı olması önemliydi.” (Ö6)

Tema	N
Denetmenin beğenmediğim özelliği yok	7
Hatırlamıyorum	3
Yüzeysel olup eleştirmiş olmak için eleştirmesi	3
Etkili geribildirim vermemesi ve yönlendirmemesi	3
Denetim becerisinin yetersiz olması	2
Gerçekçi beklentilere sahip olmaması	2
Sorunları görmezden gelmesi	1
Gereğinden çok resmi tavır takınması	1
İngilizceye hakim olmaması	1
Öğretmeni azarlaması	1
Öğretmenin görüş ve fikirlerini dinlememesi	1

Tablo 7: İngilizce öğretmenlerinin denetmenlerde beğenmedikleri özelliklere ilişkin görüşleri

Bu soruya ilişkin 11 tema belirtilmiştir. Bu temalar şöyle sıralanmaktadır: “denetmenin beğenmediğim özelliği yok”, “hatırlamıyorum”, “yüzeysel olup eleştirmiş olmak için eleştirmesi”, “etkili geribildirim vermemesi ve yönlendirmemesi”, “denetim becerisinin yetersiz olması”, “gerçekçi beklentilere sahip olmaması”, “sorunları görmezden gelmesi”, “gereğinden çok resmi tavır takınması”, “İngilizceye hakim olmaması”, “öğretmeni azarlaması”, “öğretmenin görüş ve fikirlerini dinlememesi”. Bu temalarla ilgili sunulan 25 öğretmen görüşü bulunmaktadır.

“Denetmenin beğenmediğim özelliği yok” temasına yönelik belirtilen 7 öğretmen görüşünden 2’si aşağıda verilmiştir:

“Herhangi bir olumsuzluk yaşamadık, arkadaş canlısı, çözüm odaklı ve ulaşılabilir denetmenlerdi.” (Ö7)

“Bir olumsuzlukla karşılaşmadım.” (Ö10)

“Hatırlamıyorum”, “yüzeysel olup eleştirmiş olmak için eleştirmesi”, “etkili geribildirim vermemesi ve yönlendirmemesi” temalarıyla ilgili 3’er öğretmen görüşü belirtilmiş olup, bunlarla ilgili 1’er öğretmen görüşü sırasıyla şu şekildedir:

“25 yıl önceydi, pek bir şey hatırlamıyorum.” (Ö2)

“Maalesef devlette kadrolandıktan sonra tek bir denetmen beni denetlemiştir ama en eski tecrübelerime dönecek olursam sırf eleştirmek için eleştiri aramak oldukça itici. Teori üzerinden gitmek yerine gözlem yapılan sınıfın durumuna göre yorumlar yapılmalı ve eleştiri her zaman yapıcı olmalı, kelimeler özenle seçilmeli.” (Ö12)

“Görüş ve fikir almaktan çok yapılmasını istediklerini söylemek için okula gelmeleri...” (Ö15)

Diğer 2 tema olan “denetim becerisinin yetersiz olması”, ve “gerçekçi beklentilere sahip olmaması” için 2’şer öğretmen görüşü bulunmaktadır. Bu temalarla ilgili 1’er görüş şöyledir:

“Uygun değerlendirme yapamayan birisiydi” (Ö13)

“Maalesef devlette kadrolandıktan sonra tek bir denetmen beni denetlemiştir ama en eski tecrübelerime dönecek olursam sırf eleştirmek için eleştiri aramak oldukça itici. Teori üzerinden gitmek yerine gözlem yapılan sınıfın durumuna göre yorumlar yapılmalı ve eleştiri her zaman yapıcı olmalı, kelimeler özenle seçilmeli.” (Ö12)

“Sorunları görmezden gelmesi”, “gereğinden çok resmi tavır takınması”, “İngilizceye hakim olmaması”, “öğretmeni azarlaması”, “öğretmenin görüş ve fikirlerini dinlememesi” temalarına yönelik sadece 1’er görüş ortaya konulmuş ve bunlar sırasıyla aşağıda verilmiştir:

“Sanki hiç öğretmen olmamış gibi yaşadığımız sorunları, eksiklik ve aksaklıkları görmezden gelerek gerçek dışı şekilde eğitimi sürdürmemizi bekleme durumları...” (Ö1)

“Çok resmi tavır takınması...” (Ö5)

“Dile hakim değildi.” (Ö13)

“Göreve yeni başladığım yıllarda, bir denetmenin, ayakkabısı içine çorap giymemiş bir öğrenci için, öğretmeni azarlaması (diğer öğretmenler önünde) beğenmediğim davranıştı.” (Ö14)

“Görüş ve fikir almaktan çok yapılmasını istediklerini söylemek için okula gelmeleri...” (Ö15)

Tema	N
Öğretmenin mesleki gelişimine katkı sağlaması, yol göstermesi ve yönlendirmesi	14
İşbirliği yapması, ulaşılabilir olması ve sorunları çözebilmesi	7
Öğretmeni anlayarak ve önemseyerek performansını denetlemesi	7
Eğitim sisteminde kullanılan ders materyallerinin niteliğini ve yeterliğini değerlendirmesi	6
İngilizceye ve İngilizce eğitimine önem vermesi	5
Denetimde zamanı etkili kullanıp yönetebilmesi	4
Kendini geliştirmesi, eğitimli ve alanında uzman olması	4
Öğretmeni eğitimdeki yeniliklerden haberdar etmesi	3
Güleryüzlü ve esnek olması, empati kurabilmesi	3
Öğrencileri dikkate alıp öğretmeni denetlemesi	2
Geribildirim vermesi ve beklentilerini anlatması	2

Tablo 8: İngilizce öğretmenlerinin denetmenlerden yapmasını istediklerine ilişkin görüşleri

“İngilizce Öğretmenlerinin Denetmenlerden Yapmasını İstediklerine İlişkin Görüşleri” sorusuna yönelik 11 tema altında 57 öğretmen görüşü ortaya konulmuştur. Bu temalar şu şekilde verilmiştir: “öğretmenin mesleki gelişimine katkı sağlaması, yol göstermesi ve yönlendirmesi”, “işbirliği yapması, ulaşılabilir olması ve sorunları çözebilmesi”, “öğretmeni anlayarak ve önemseyerek performansını denetlemesi”, “eğitim sisteminde kullanılan ders materyallerinin niteliğini ve yeterliğini değerlendirmesi”, “İngilizceye ve İngilizce eğitimine önem vermesi”, “denetimde zamanı etkili kullanıp yönetebilmesi”, “kendini geliştirmesi, eğitimli ve alanında uzman olması”, “öğretmeni eğitimdeki yeniliklerden haberdar etmesi”, “güler yüzlü ve esnek olması, empati kurabilmesi”, “öğrencileri dikkate alıp öğretmeni denetlemesi”, “geribildirim vermesi ve beklentilerini anlatması”.

Ortaya konulan bu temalara yönelik 11 öğretmen görüşü de sırasıyla şöyledir:

“Öğretmenleri yurtiçi ve yurtdışı eğitim, workshoplarla sürekli aktif tutmaları...” (Ö1)

“Sorunların ortak bir şekilde dinlenip, çözüm aranması...” (Ö11)

“Bize önem vermeleri, bizlere zaman ayırmaları...” (Ö2)

“Özellikle meslek liselerinde verilen mesleki İngilizce derslerinin hazırlanıp yürütülmesi için yeterli kaynak ve eksikliğin giderilmesini isterdim.” (Ö6)

“Dili doğru kullanmaya önem vermesi...” (Ö13)

“Kendileri de sınıfta ders vererek bana anlatmak istediklerini yaparak göstermelerini isterdim. Daha sık denetlenmek ve denetimin sürekli olmasını sağlayacak bir düzene ön ayak olabilmelerini isterdim.” (Ö12)

“Branşları ile ilgili olmaları, kendilerini zamana uygun olarak geliştirmeleri ve bilgi sahibi olmaları...” (Ö10)

“Eğitimdeki yenilikleri takip etmeli, nasıl uyarlayacağımız konusunda fikir vermelidir.” (Ö8)

“Güler yüzlü olması, geri dönüş vermesi ve eleştirel olması...” (Ö19)

“Materyallerin derse, konuya ve öğrencilerin seviyesine uygun olup olmadığına aynı zamanda işlevselliğine bakmak. Öğrenciler için ilgi çekici mi değil mi? (Örneğin “present simple” konusu işlenirken, ders başında “Daily routines” içeren bir video izletildi mi? Hedef dili ve anadili hangi oranda kullandığına bakmak ve öğrencilerin sınıfta aktif mi pasif mi rol aldıklarını gözlemlemek.” (Ö4)

“Dönem ortasında değil de, başından genel bilgi vermesi, ne beklenildiğini anlatması...” (Ö5)

İngilizce Denetmeni Kavramı ile İlgili Metaforların Somut-Soyut ve Canlı-Cansız Olarak Sınıflandırılması		N	
SOMUT	CANLI	İNSAN: insan ,dost, öğretmen ,polyana, peter pan HAYVAN: papağan, ankakuşu BİTKİ: kök, çiçek(2)	10
	CANSIZ	piyon, bulut, sıfır sayısı, boş sayfa, yıkılmaz bir kale,mum, şeker	7
	SOYUT	Hayalet	1
FİKRİ YOK		5	

Tablo 9: İngilizce öğretmenlerinin denetmene ilişkin kullandıkları metaforlar

Bu soruyla ilgili İngilizce öğretmenlerinin metaforları incelendiğinde 18 görüşün ifade edildiği görülmüştür. Öğretmenlerden 5’inin konuyla ilgili görüş belirtmediği ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerden 17’sinin metaforları somut varlıklara, 1 tanesinin de soyut bir varlığa benzettiği ortaya çıkmıştır. Toplam 18 somut metafordan 10’u canlı, 7’si ise cansız varlıklarla ilgilidir. Somut ve canlı metaforlardan 5’i insan, 2’si hayvan ve 3’ü bitki olarak ifade edilmiştir. Aşağıda İngilizce öğretmenlerinin metafor cümlelerine ilişkin alıntılar sunulmuştur:

Somut, canlı ve insan olarak sınıflandırılan metaforlar; öğretmen, dost, polyanna, peter pan ve insan’dır. Bu metaforlara ilişkin 2 öğretmenin görüşü şöyledir:

“Dost; çünkü gerektiğinde dost acı söyler; olaylara öznel değil nesnel bakar ve yanlışların düzeltilmesi için uyarır; yardım eder.” (Ö4)

“Denetmenim Polyanna gibidir; çünkü hep iyi niyet, pozitif düşünce ve çalışma aşkı doludur.” (Ö12)

Somut, canlı ve hayvan olarak yansıtılan metaforlar; papağan ve anka kuşudur. Bu metaforlara ilişkin 1 öğretmenin görüşü şöyledir:

“Papağan; çünkü sevimli, renkli bir kişilik ve konuşkan...” (Ö5)

Somut, canlı ve bitki olarak sınıflandırılan metafor; çiçek ve kök’tür. Bu metafora ilişkin 1

öğretmenin görüşü şöyledir:

“Çiçek; çünkü hep çok olumlu ve pozitifdir.” (Ö16)

Somut ve cansız metaforlar ise piyon, bulut, sıfır sayısı, boş sayfa, yıkılmaz bir kale, mum, şeker'dir. Bu metaforlara ilişkin 2 öğretmenin görüşü şöyledir:

“Piyon gibidir; çünkü hareket ortamı bakanlıktaki diğer idari birimler tarafından kısıtlanmaktadır.” (Ö8)

“Bulut; çünkü ha var ha yok.” (10)

Son olarak soyut olarak yansıtılan metafor ise hayalet'tir. Bu metafora yönelik 1 öğretmen görüşü şöyledir:

“Hayalet gibidir, çünkü bizi anlayarak bilinçli bir şekilde yaklaştığını düşünmüyorum.” (Ö1)

Öğretmenlerin ifade ettiği metaforların gerekçeleri değerlendirilecek olursa, olumlu ve olumsuz diye iki sınıf oluşturulabilir. Olumlu olanlar şöyledir:

- Nesnel bakış açısı
- Yol göstermesi, geribildirim ve yönlendirmesi
- Pozitif olması
- Eğitim Bakanlığı ile öğretmen arasında iletişim kurması
- Çalışkan olması
- Koruyup kollaması

Olumsuz görüşler de şu şekildedir:

- Bilinçli olmaması
- Yetkisiz olması
- Etkisiz olması
- Gerçek beklentilere sahip olmaması

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma bulgularından yola çıkılarak sonuçlar özetlenmiş ve tartışma gerçekleştirilmiştir.

Bu araştırmanın en dikkat çeken sonucu İngilizce öğretmenlerinin ders denetimine yönelik görüşlerinin bariz bir şekilde olumsuz olmasıdır. Sadece iki görüş olumlu olmuştur. Olumsuz görüşler arasında denetimin hiç yapılmaması, denetmen yeterliğinden kaynaklı sorunlar olması, sadece adaylık döneminde denetim yapılması ve denetimin kötü bir şeymiş gibi algılanması KKTC'deki durumun ne kadar olumsuz olduğunu göstermektedir.

1. İngilizce öğretmenlerinin nasıl bir denetmen istedikleri konusundaki görüşleri oldukça kapsamlıdır. Öğretmene örnek olan, akademik olarak donanımlı, deneyimli, olumlu kişilik özelliklerine sahip, öğrenci gelişimine odaklı, günceli takip eden, denetim eğitimi almış, etkili denetleme becerilerine sahip ve İngilizceye önem veren denetmenlerin olması istenmektedir. Bu görüşler değerlendirildiğinde, denetmenlerin bilişsel, duygusal ve sosyal özelliklerinin tam olması, bir başka deyişle çok yönlü olmaları istenmektedir.

2. Bir denetmenin İngilizce öğretmenini yıllık olarak denetlemesi gerektiği bu araştırmada ortaya çıkan diğer bir sonuçtur. Yıl içerisinde 1-3 arasında denetimin yapılabileceği ortaya konmuştur. Yıllık denetim dışında aylık, dönemlik ve olabilecek en uygun sayıda denetleme yapılabileceği ortaya konmuştur.

3. Denetmenlerin İngilizce öğretmenlerinin en çok mesleki becerilerini denetledikleri ortaya çıkmıştır. Bunu sırasıyla alan bilgisi ve kişilik özellikleri izlemiştir. Alan bilgisinin az sayıda ifade edilmiş olması denetmenlerin bu konuda öğretmenlere güvendiğini düşündürmektedir.
4. İngilizce öğretmenlerinin denetmenlerde beğendiği özellikler; denetmenin olumlu kişiliklerine sahip olması ve iyi bir kılavuz olması şeklindedir. Bunun yanında yapıcı ve öğretmene saygılı olması diğer beklenen özellikler arasındadır.
5. İngilizce öğretmenleri, denetmenlerde beğenmedikleri özellikler konusunda pek fazla görüş ortaya koymamışlardır. Bunun nedeni, hiç denetlenmemiş veya az denetlenmiş olmaları, sadece adaylık döneminde denetlenmeleri ve bunun üzerinden de yıllar geçmesi gerçeğinden hareketle hatırlamamış olmaları gösterilmektedir.
6. İngilizce öğretmenleri, denetmenlerin ulaşılabilir olmalarını ve sorunlarını çözebilmelerini beklemektedir. Bu sonuç denetmen - öğretmen ilişkisi ve iletişiminin istenilen düzeyde olmadığını göstermektedir.
7. İngilizce öğretmenlerinin denetmenlere yönelik metaforları değerlendirildiğinde, objektiflik, yönlendiricilik, yapıcı olma, geliştirme ve koruma gibi özellikler ön plana çıkarılmıştır. Olumsuz görüşler ise bilinçsiz olma, varlığının hissedilmemesi, yetkisiz olması ve gerçekçi beklentilere sahip olmaması gibi belirlenmiştir.

Bu araştırmada İngilizce öğretmenlerinin ders denetimine yönelik görüşlerinin olumsuz olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç hem KKTC hem de Türkiye'deki araştırmalarda da görülmektedir. Örneğin KKTC'de yürütülen Beyoğlu'nun çalışmasında (2017), denetmenlerin mesleki rehberlik ve yol gösterici yönlerinin sınırlı kaldığı ifade edilmiştir. Öğretmenler, denetmenlerden yenilik ve gelişmeleri kendileriyle paylaşmaları gerektiğini dile getirmişlerdir. Vezne'nin (2006) Türkiye'de yürüttüğü araştırma sonuçlarına göre de İngilizce öğretmenleri, denetmenlerin denetim sürecindeki yönlendirme ve rehberliğinden memnun değillerdir ve olumsuz görüşlere sahiptirler. Türkiye'de yürütülen bir başka araştırmada Yaman, Evcek ve İnandı (2008), İngilizce öğretimiyle ilgili denetim sürecinde, öğretmenler müfettişleri bilgi kaynağı olarak görmediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler denetmenlere ilişkin olumlu duygular besleme konusunda "kararsız" olduklarını belirtmişlerdir. Ancak müfettişleri kendime yakın hissediyorum konusuna öğretmenler "katılmadıklarını" belirtmişlerdir. İngilizce öğretmenleri müfettişlerin eğitim-öğretimden çok evraklarla ilgilendiklerini ifade etmişlerdir. Kayalıoğlu'nun (2012) Türkiye'de yürüttüğü çalışmasında da İngilizce derslerinin denetim sürecinin öğretmenlerin beklentilerini karşılamadığı sonucuna varılmıştır. Ankete katılan ve bu süreçte denetlenen İngilizce öğretmenlerine göre, bu denetim sürecinin pedagojik veya profesyonel anlamda değerinin olmadığı ve öğretmen performansı üzerinde olumlu bir etkisinin bulunmadığı ortaya konulmuştur. Atmaca'nın (2017) çalışmasında da denetmenlerin İngilizce öğretmenlerinin mesleki gelişimini olumlu yönde etkilemediği bulunmuştur.

Çalışmada İngilizce ders denetimi sorulduğunda öğretmen görüşlerinin olumsuz olduğu buna karşın denetmenlerin niteliği sorulduğunda aynı olumsuz görüşlerin ifade edilmediği de dikkat çeken bir sonuç olmuştur. Bunun nedeni, İngilizce öğretmenlerinin yeterince denetmen görmemiş olmamaları ve onları tanıyamamaları ile ilgili olabilir. Diğer bir neden ise, araştırmaya katılan öğretmenlerin denetmenlerle çatışma yaşamamak için olumsuz görüşlerini paylaşmaktan çekinmiş olabilecekleri ile ilgili olabilir. Nitekim KKTC'de yürütülen Fedai'nin (2012) çalışmasında, ders denetimi ile çalışan bir sonuç ortaya çıkmış ve KKTC'deki denetmenlerin liderlik özelliklerinin yeterli olduğu ortaya çıkmıştır. KKTC'de yürütülen diğer bir çalışmada Yağcı (2018), Türk dili ve edebiyatı eğitiminin denetimini değerlendirmiştir. Söz konusu çalışmanın bulgularına göre öğretmenler, denetmenlerin kişilik özelliklerinin, mesleki

özelliklerinin önüne geçtiğini belirtmişlerdir. Ancak Yağcı'nın çalışmasında (2018), Fedai'nin (2012) çalışmasından farklı olarak, KKTC eğitim sisteminde denetmen kaynaklı sorunların da sıklıkla görüldüğü ortaya konmuştur. Özellikle iç denetimin yapılmasının gerekliliği üzerinde durulmuştur. Aynı çalışmada okul yöneticileri ise denetmen sayısının az olduğunu ve dolayısıyla denetimde sorunlar yaşandığını belirtmişlerdir. Vaiz'in çalışmasında (2018), Kıbrıs'ta görev yapan denetmenlerin yönlendirici olmaları gerektiği üzerinde durulmuştur. Pozitif ve yapıcı denetmenlerin olmasının çok önemli olduğu belirtilmiştir. Kıbrıs'ın kuzeyindeki ve güneyindeki öğretmenler, denetmenlerinin teknoloji okuryazarı olmaları gerektiğini söylemişler; ayrıca yabancı dil bilmenin önemli olduğunu belirtmişlerdir. Kıbrıs'ta denetmen olma kriterlerinin yeniden düzenlenmesi gerekliliği ortaya konmuştur.

Bu çalışmada İngilizce öğretmenleri kendi mesleki gelişimleri için denetimin ne kadar önemli olduğu konusuna değinmişler ve denetmenlerin kendilerini yönlendirmesinin çok önemli olduğunu altını çizmişlerdir. Hişmanoğlu ve Hişmanoğlu (2010) Kıbrıs'ta yürüttükleri araştırmalarında, İngilizce öğretmenleri zayıf oldukları noktalar konusunda düşünmeye teşvik edilmelerinin ve zayıf yönlerinin geliştirilmesine ilişkin çözümler sunulmasının çağdaş bir denetimle mümkün olduğunu ifade etmişlerdir. Al-Wadi'nin (2018) çalışmasında İngilizce öğretmen adayları, denetmenler tarafından sunulan yazılı geribildirim, belirli öğretim tekniklerini geliştirmede kendilerine önemli katkıda bulunduğunu belirtmişlerdir.

Bu çalışmada merkezi denetime alternatif olarak iç denetim, zümre denetimi ve okul yöneticisinin denetimi gibi konular İngilizce öğretmenleri tarafından dile getirilmiştir. Amini ve Gholami'nin (2018) gerçekleştirdiği çalışmada da, İran'daki özel dil okullarındaki denetimin, fazla yetkilerle donatılmış deneyimli bir "öğretmen denetmen" tarafından gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Çalışmadaki dönüşümlü akran yani deneyimle öğretmen tarafından gerçekleştirilen denetimin, uygulanan mevcut modellere ek, alternatif bir denetim modeli olduğu ve yeterince çalışılmamış bu model üzerine ileri araştırmaların yapılması öngörülmüştür.

Sonuç olarak İngilizce öğretmenleri bu çalışmada hem alan bilgisi hem de meslek bilgisi bağlamında nitelikli bir denetimin yapılması gerekliliğini ortaya koymuşlardır. İlbars'ın (2006) çalışmasında da, İngilizce öğretmenlerinin öğretimsel performanslarının hem alan hem de meslek bilgisine yönelik olduğu ortaya çıkmıştır. İngilizce dilbilgisi kurallarını iyi bilme alan bilgisi ile ilgilidir. Basitten karmaşığa doğru öğretim yapma, ders kitabı, yazı tahtası, resim, gerçek eşya ve model, projektör ve grafik gibi görsel araçlar kullanma, somuttan soyuta doğru öğretim yapma gibi performans davranışları ise meslek bilgisiyile ilişkilidir ve araştırmaya katılan denetmen ve öğretmenler tarafından denetim sürecinde sözü edilen alan ve mesleki özelliklerinin denetiminin çok önemli olduğunu belirtmişlerdir.

6. ÖNERİLER

1. İngilizce öğretmenlerinin ideal denetim önerileri KKTC Eğitim Bakanlığı açısından yol gösterici olabilir. Buna göre öğretim yılına yayılan düzenli ve sık denetim yapılmalıdır. Öğretmeni yargılayıcı değil, geliştirici bir denetim anlayışı benimsenmelidir. Okul merkezli iç denetim ve zümre denetimi gerçekleştirilmelidir. Liyakatlı yeter sayıda denetmenlerin istihdam edilmesi ve yetiştirilmesi gerekmektedir. Sadece öğretmenlerin değil, öğrencilerin de gelişiminin de denetlenmesi önemlidir. Özellikle denetmenin geribildirim verme konusunda uzmanlaşması önerilebilir.

2. İngilizceye önem veren denetmen konusu, İngilizce öğretmenleri tarafından dile getirilmiş ancak çok fazla vurgulanmamıştır. Hedef dil olarak İngilizcenin sınıfta kullanımı konusunda, denetmenlerin motive olmaları çok önemlidir çünkü hem okul yöneticileri ve öğretmenleri hem de öğrencileri motive etme konusunda önemli bir model oldukları bilinmelidir.

3. Denetleme sayısı ve sıklığı ile ilgili soruya hiç denetlenmesin ve gerektiğinde denetlensin gibi yanıtlar verilmiştir. Bu sonuçtan hareketle İngilizce öğretmenlerinin denetimin gerekliliği konusunda bilinçlendirilmeleri ve yararlarına ilişkin farkındalık sahibi olmaları sağlanmalıdır.

4. Denetmenlerin İngilizce öğretmenlerine mesleki becerilerin yanında alan bilgisi, genel kültür ve kişilik özellikleri gibi konularda rol model olmaları önerilebilir. Alan bilgisini geliştirme konusunda yeni kaynaklar önerilmesi, genel kültür bağlamında disiplinler arası çalışmalardan nasıl yararlanılacağı ve öğretmenin olumlu kişilik özelliklerine sahip olmasının öğrenciyi nasıl olumlu etkileyebileceği gibi konularda denetmenlerin örnek olmaları önerilebilir.

5. İngilizce öğretmenlerinin, denetmen gerçekçi beklentilere sahip olmalıdır görüşünden hareketle, denetmenlerin özdeğerlendirme yapmaları önerilebilir. Her öğretmenin performansının okula ve öğrenciye göre değişebileceği konusunda denetmenlerin bilinçli olmaları gerekmektedir.

6. Bu çalışmada ortaya çıkan olumsuz bir sonuç olarak yansıtılan etkili denetim becerisine sahip olmama sorununu ortadan kaldırmak için Eğitim Bakanlığı çatısı altında Teftiş ve Denetleme Dairesi özelinde tüzüklerin güncellenmesi, her alanda yeterli sayıda denetmenlerin istihdam edilip yetiştirilmesi ve öğretmene yol gösterme konusunda denetmenlerin becerilerinin geliştirilmesi önerilebilir.

7. Denetmenlerin sadece öğretmen performansını ve öğrenci gelişimini denetlemekle yetinmeyip, öğretmenlerin sorunlarını çözmeye odaklanmaları da önerilebilir.

KAYNAKÇA

Al-Wadi, H. M. (2018). Facilitating in-service English language teacher trainees' supervision through written feedback: Action research. *International Education Studies*, 11 (9), 1-11.

Amini, S. And Gholami, J. (2018). Professional development of EFL teachers through rotatory peer supervision. *Journal of Teacher Education for Sustainability*, 20 (2), 101-117.

Atmaca, Ç. (2017). English teachers perspectives about stakeholders and inspection. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46(2), 766-788.

Balcı, A. (2015). Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler, (11. baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.

Başar, H. (1998). Eğitim denetçisi rolleri, yeterlilikleri, seçilmesi, yetiştirilmesi. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Beyoğlu, D. (2017). Kuzey Kıbrıs'ta ilköğretimde görevli öğretmenlerin mesleki rehberlik ve denetim konusunda denetmenlerden beklentileri. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 6(1), 29-45.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). Bilimsel araştırma yöntemleri, (10. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Fedai, L. (2012). KKTC öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin bakanlık denetmenlerinin liderlik davranışlarına bakış açıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı 1*, 205-215.

Hişmanoğlu, M. ve Hişmanoğlu, S. (2010). English language teachers' perceptions of educational supervision in relation to their professional development: A case study of

Northern Cyprus. *Research on Youth and Language*, 4(1), 16-34.

İlbars, Z. (2006). İngilizce öğretmenlerinin öğretimsel performanslarının değerlendirilmesine ilişkin müfettiş ve öğretmenlerin görüş ve önerileri: Ankara ili örneği. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Kayaoğlu, M. N. (2012). Dictating or facilitating: The supervisory process for language teachers. *Australian Journal of Teacher Education*, 37(10), 103-117

KKTC Milli Eğitim Bakanlığı, (2005). Kıbrıs Türk Eğitim Sistemi, Lefkoşa: Talim Terbiye Dairesi Yayınları.

KKTC Milli Eğitim Bakanlığı, (2014). V. Milli Eğitim Şura Kararları, Dil Eğitimi Komisyon Kararları, Gazi Mağusa.

KKTC, Milli Eğitim Bakanlığı, (2018). İngilizce Öğretim Programı, Lefkoşa: Talim Terbiye Dairesi Yayınları.

KKTC Milli Eğitim Bakanlığı, (2019). Vizyon 2030 Eğitim Stratejik Plan Çalıştay Raporu, Lefkoşa: Talim Terbiye Dairesi Yayınları.

Kurtoğlu, S. (2017). İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin denetim kaygı düzeyleri, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*, (3rd edition). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Sharp, C. (2001). *Supervision of student teachers: The role of the college supervisor*. Glassboro State College, 111(1), 53-55.

Taymaz, H. (2015) *Eğitim sisteminde teftiş*. (11. Baskı) Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV), (2012). *KKTC Milli Eğitim Bakanlığının Kurumsal ve Fonksiyonel Analizi*, Ankara.

Türnüklü, A. (2000). *Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği: Görüşme*. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 6(24), 543-559.

Vaiz, O. (2018). Kıbrıs'ta denetmen olma kriterlerinin Kıbrıslı Türkler ile Rumların görüşleri temelinde incelenmesi ve bir model önerisi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa-KKTC.

Vezne, R. (2006). İlköğretim okullarındaki İngilizce öğretmenlerinin ilköğretim müfettişlerinin rehberlik hizmetinden yararlanma düzeyleri: Antalya ili örneği. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.

Yağcı, E. (2018). Türk dili ve edebiyatı dersine ilişkin etkili bir denetimin geliştirilmesine yönelik görüşlerin incelenmesi, *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.

Yaman, Ş., Evcek, E. & İnandı, Y. (2008). *Inspection in ELT: The attitudes of English language teachers towards inspectors*. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 38-49.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri, 5. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yılmaz-Özdoğa, B. (2012). Denetim kaygısına yönelik öğretmen ve denetmen algıları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı 2, 98-109.

Yin, R. K. (2009). Case study research: Design and methods. California: Sage Publications.